

Miljödepartementet

Yttrande om EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur

Sammanfattning

- Länsstyrelsen Blekinge ser positivt på att förslaget kommer att komplettera befintlig miljöpolitik genom exempelvis:
 - att betydelsen av biologisk mångfald för resiliens mot klimatförändringarna lyfts fram och integreras i förordningen. Naturbaserade lösningar är helt avgörande för katastrofriskhantering och klimatanpassning av samhället.
 - fastställa tidsfrister för art och habitatdirektivet samt fågeldirektivet och ålägga medlemsstaterna att restaurera ekosystem även utanför Natura 2000 nätverket.
 - fastställa ytterligare krav för att restaurera vattendrags kontinuitet och säkerställa goda förhållanden för svämplan. Det kommer att ge oss ytterligare styrka i dialogen kring varför återskapa naturliga strukturer och processer och gynna de oerhört viktiga svämplanen.
 - Stärka möjligheter till att arbeta med åtgärder för grön infrastruktur genom hela landskapet.
- Länsstyrelsen Blekinge bedömer dock att resurserna som går till genomförandet av förslaget kan komma till större nytta om de istället skulle användas direkt för att förstärka befintliga system för finansiering av restaureringsåtgärder. Man kan argumentera för att vi inte behöver fler regelpaket, utan att vi behöver mer resurser till de som redan finns.
- Länsstyrelsen Blekinge tillstyrker förslaget med förbehåll för att man i utarbetandet av nationella restaureringsplaner tar hänsyn till målkonflikter med andra samhällsnyttor, ägande-/brukanderätt, samt följande aspekter avseende marina ekosystem:

- Förslaget ställer stora krav på kunskaper och förberedande arbete med avseende på förekomst av livsmiljöer och arter samt deras tillstånd i den marina miljön.
- Brister på tidserier av data gör att det är svårt att fastställa gynnsamma referensarealer och svårt att bedöma förväntade förändringarna i miljöförhållandena till följd av klimatförändringarna.
- Restaureringsåtgärder och återställning kommer ha stor påverkan på riksintressen, som fiske, och kan innebära ett problem i privat vatten (frivillighet av skydd).
- Behov av vägledning och metod för att följa upp livsmiljöer och arter som dess tillstånd och geografisk avgränsning enligt förslaget. Särskilt för utsjöområden.
- Enligt förslaget ska åtgärder utföras på 30% av arealen för en livsmiljö. Utgår man ifrån län, havsområde, hela Östersjön eller nationellt?

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen Blekinge bedömer att det är bra ur en naturvårdssynpunkt att man trycker på att åtgärder behövs även utanför formellt skyddade områden särskilt i limniska ekosystem, men även genom artiklarna 9 och 10 för jordbruks- respektive skogsekosystem. Detta kommer att ge tyngd till arbete med grön infrastruktur, där hela landskapet ingår. Det är dock viktigt att restaureringar av natur särskilt inom jordbruksekosystem och skogsekosystem görs i väl avvägda beslutsprocesser som tar hänsyn till ägande-/brukanderätt och konsekvenser för andra samhällsnyttor såsom livsmedelsproduktion och skogsproduktion.

Vi har frågetecken kring hur man att hantera tillståndsansökningar. Kommer det genom den föreslagna förordningen att bli enklare att få tillstånd till åtgärder och kommer tillståndsprocessen att kunna bedrivas fortare så att åtgärder snabbare kan komma till stånd? Helt enkelt, hur kommer den eventuella lagändringen implementeras i svensk lagstiftning?

Klimatanpassning

Det är positivt att betydelsen av biologisk mångfald för resiliens mot klimatförändringarna lyfts fram och integreras i förordningen. Naturbaserade lösningar är helt avgörande för katastrofriskhantering och klimatanpassning av samhället.

Gällande artikel 4.3: ”tills tillräcklig kvalitet hos och kvantitet av dessa livsmiljöer har uppnåtts.” Vad som bedöms som ”tillräcklig” kommer att vara ett rörligt mål eftersom klimatet samtidigt förändras och livsmiljöer kommer att behöva anpassa sig eller migrera.

Gällande artikel 4.8b, 9b samt artikel 5.8b och 9b: Det är oklart vad förslaget innebär i de naturområden som krymper till följd av klimatförändringar. Med oundvikliga livsmiljöförändringar: menar man den fysiska platsen där livsmiljön finns idag och som inte kommer finnas i framtiden? Det är rimligt att man inte kan vara skyldig att upprätthålla ett ekosystem på en plats som har fått helt andra villkor (till exempel från strandäng till undervattensmiljö). Menar man också att direktivet inte täcker skyldighet att skydda livsmiljöernas möjlighet att migrera? Det kommer att bli en konflikt om mark där naturliga ekosystem behöver kunna migrera för att finnas kvar. Det gäller i allra högsta grad vid kusten där havsnivåhöjningen sker, och där exploateringsstrycket samtidigt är stort. Dessa undantag kan innebära att direktivet blir tandlöst i vissa områden, om det inte täcker skydd av livsmiljöer mot klimatförändringar.

Landsbygdsutveckling

Förslaget är omfattande. Syftet med förslaget är gott, men att ta fram ett separat regelsystem för restaurering är kanske överflödigt. Det bör vara en bättre att de 14 miljarder euro som bedöms behövas, endast för att administrera ett genomfört förslag, istället används för att förstärka befintliga system för finansiering av restaureringsåtgärder.

Vidare så bör mål och bindande krav när det gäller restaurering integreras i befintliga relevanta politikområden inom EU som till exempel jordbruk, miljö och fiske. Vi behöver inte fler regelpaket, vi behöver justera de som redan finns.

BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

Vi delar kommissionens synpunkt att hållbara, motståndskraftiga jordbruksekosystem med biologisk mångfald behövs för att tillhandahålla säkra, hållbara, näringsrika livsmedel till överkomligt pris, och att jordbruksekosystem med en rik biologisk mångfald ökar också jordbrukets motståndskraft mot klimatförändringar och miljörisker samtidigt som de säkerställer en trygg och säker livsmedelsförsörjning och skapar nya arbetstillfällen i landsbygdsområden. Vi anser att landskapselement som gynnar en hög biologisk mångfald i jordbruksmark, inklusive buffertzoner, mark i växelbruk eller fast träda, häckar, improduktiv träd- och buskmark, terrassmurar och dammar ger

rum för vilda växter och djur, däribland pollinatörer, förhindrar markerosion och utarmning av jorden, filtrerar luft och vatten, stöder begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt jordbrukets produktivitet för pollinationsberoende grödor är viktiga strukturer att bevara och återskapa för att uppnå hållbar livsmedelsproduktion både i mer intensivt brukade områden, och i områden som kan restaureras för att återupptaget lantbruk eller hävd.

Sida 6: nämner man kopplingen till de mål som är uppsatta i EU:s strategi för klimatanpassning. Tanken är att de nationella restaureringsplaner som ska tas fram till detta förslag kommer att hänga tätt samman med de nationella anpassningsstrategierna inom ramen för den europeiska klimatlagen och EU:s civilskyddslagstiftning. Detta är mycket bra och kommer sannolikt innebära ett tätare samarbete med de hos oss som ansvarar för klimatanpassning.

Under 3 ”Resultat av efterhandsutvärderingar, samråd med berörda parter och konsekvensbedömningar” (sida 8–12) står ett par mycket viktiga och bra slutsatser:

- Art- och habitatdirektivet saknar idag tidsfrister, därför är det mycket bra att detta nu skulle bli aktuellt.
- Man behöver kunna jobba utanför Natura 2000-områden för att uppnå gynnsam bevarandestatus och god ekologisk status, och det skulle bli mer aktuellt i och med förslaget. Det gäller alla arter och naturtyper. Om ett Natura 2000-område utgör en begränsad del av ett vattendrag kommer skötsel upp- och nedströms vara helt nödvändiga för att få till gynnsam bevarandestatus i det aktuella Natura 2000-området.
- Det är bra att förordningen trycker på kopplingen mellan akvatiska och terrestra miljöer - att många terrestra miljöer som skyddas genom Fågel- och/eller Art- och habitatdirektivet är direkt beroende av akvatiska miljöer för att uppnå gynnsam bevarandestatus. Detta kompletterar vattendirektivet med restaureringsmål för vattendrag och svämplan.
- Det är mycket bra att förordningen visar på siffror som jämför hur mycket vi vinner på att restaurera. Exempelvis så beräknas fördelarna med att restaurera torvmarker, våtmarker i skogar, hed- och buskmarker, gräsmarker, vattendrag, sjöar och alluviala livsmiljöer som omfattas av bilaga 1 uppgå till 1 860 miljarder euro (kostnad för restaurering enbart 154 miljarder euro).

- Gällande budget: för att arbeta enligt förslaget hänvisar kommissionen till ett brett utbud av EU medel tillgängliga för restaurering. Kommissionen trycker även på att det kommer att behövas resurser för att ta fram de nationella restaureringsplanerna.
- Gällande övervakning: Mycket bra att man planerar att nyttja befintliga övervakningsmöjligheter samt vidareutveckla de digitala möjligheter som finns för att följa upp restaureringarnas effekt.

SKÄL FÖR ANTAGANDE (sidor 16–35)

Punkt 27. bra att tidsfrister sätts upp, att livsmiljögrupper kommer att upprättas och att medlemsstaterna själva kan prioritera vilka livsmiljöer som de anser viktigast att restaurera inom de upprättade grupperna av livsmiljöer.

Punkt 29. Restaureringsåtgärder för arter och livsmiljöer måste vara adekvata och lämpliga så att målen uppnås inom satt tidsfrist. Viktigt här att EU tar ansvar för att den kunskap om arbetssätt och metoder – ”best practice” - från alla de LIFE projekt som pågår sprids. Kommer man att samla ihop och redovisa lämpliga metoder för restaurering av miljö X och art Y för medlemsländerna så att det finns ett gemensamt utgångsläge, ett "smörgåsbord" för länderna att plocka från? På så sätt tryggar man även punkt 30, att de metoder som används leder till konkreta och mätbara förbättringar.

Punkt 31. ”Viktigt att de åtgärder man sätter in leder till att man kontinuerligt kan uppvisa förbättring.” Detta är inte alltid möjligt. Oftast tar det lång tid innan man kan uppmäta de verkliga positiva effekterna av en åtgärd. Exempelvis att åtgärda vandringshinder eller förbättra lekbottnar i ett vattendrag - det kan ta uppemot 10 års tid innan den verkligt positiva effekten kan uppmätas. Detta måste man ha i åtanke och det måste även vara acceptabelt. Annars får man hitta indikatorer som är extremt snabba på att ge respons så att man kan se en effekt fast målarten/målmiljön kanske inte visar en positiv effekt förrän långt senare.

Punkt 35. Arealer som täcks med livsmiljöer ska inte försämrats jämfört med nuläget. Om det nu inte är genom ett projekt som anses vara av stor nytta för samhället och där inga andra alternativ finns. Detta kan bli knivigt, speciellt vad gäller vattenmiljöer. Oftast väldigt svårt att hindra projekt i värdefulla vattenmiljöer då man kan trycka på stor samhällsnytta och att det projekt som föreslås är det enda tänkbara

alternativet. Man står oftast rätt "tandlös" då man ska trycka på att åtgärd kan påverka de naturvärden som finns. Bevisbördan ligger oftast på oss som förespråkar naturvärden och inte de som vill exploatera. Här skulle det vara bra med mer stöd från EU, mer tips på praxis och stöd vad gäller formuleringar kring "när kan man anse att det sker en försämring eller risk för försämring finns".

De punkter som behandlar marina ekosystem och kopplingen till fiske (punkt 37, 38, 39) - tycker att man utelämnar de sötvattensbaserade ekosystemens betydelse för marina arter. Det finns ju en hel del fiskarter som utgör typiska arter för marina miljöer som är beroende av vattendragen för sin lek. Behöver mer tydligt peka på kopplingen sött och salt.

Punkt 45. Mycket bra att man har med både lateral och longitudinell konnektivitet samt att man nämner just svämplan som en viktig del att återfå funktionen kring. Det vi reagerar över är skrivelsen: "När medlemsstaterna avlägsnar barriärer bör de i första hand ta bort obsoleta barriärer som inte behövs för produktion av förnybar el, vattenförsörjning eller annan användning." Här är det väldigt viktigt att man anger någon form av mått på hur mycket el ett vattenkraftverk minst måste producera samt hur mycket vatten ett magasin ska kunna hålla för att de positiva effekterna av vattenkraft överväger de negativa vad gäller brist på konnektivitet och återskapande av strömmade livsmiljöer.

Punkt 59. Restaureringsmål och skyldigheter bör komplettera varandra och fungera i synergi för att nå det övergripande målet att restaurera ekosystem inom EU.

Punkt 60. Här kopplar man ihop åtgärder som föreslås inom EU:s vattendirektiv för att uppnå god ekologisk status samt god kemisk status med gynnsam bevarandestatus (GYBS) inom Art- och habitatdirektivet. Det är mycket bra att man ämnar få de direktiv vi jobbar med inom samma miljöer att samverka.

KAPITEL II - RESTAURERINGSMÅL OCH RESTAURERINGSSKYLDIGHETER

Artikel 4 - Restaurering av terrestra ekosystem, kustnära ekosystem och sötvattens ekosystem

Målen att medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som behövs för att förbättra tillståndet till gott i arealer av livsmiljötyper i bilaga I och som inte är i gott tillstånd, och för att återetablera dessa

naturtyper är ambitiöst, men nödvändigt för att vi ska lyckas bevara den biologiska mångfalden och många av de hotade arter som är beroende av naturtyperna.

Länsstyrelsen Blekinge delar kommissionens synpunkt att fastställandet av de lämpligaste arealerna för restaureringsåtgärder ska utgå från bästa tillgängliga kunskap och aktuell vetenskaplig evidens om tillståndet hos de livsmiljötyper som förtecknas i bilaga I.

- För att kunna genomföra det som står i 4.1 och 4.2 behöver vi ha kunskap om:
 - a) Vilka livsmiljöer som inte är i gott tillstånd
 - b) Vilka icke Natura habitat som inte är i gott tillstånd
- Under 4.2 (sida 38), avser de icke-natura miljöer i samma områden som föreslagna Natura 2000-områden (Exempelvis delar av ett vattendrag/en sjö som inte pekats ut att vara Natura 2000-habitat men där vissa delar är utpekade inom Natura 2000) eller avser man vattenmiljöer som, om de restaureras, skulle kunna bli en Natura 2000-habitattyp?
- Gällande 4.6 (sida 39): När man skriver kontinuerlig förbättring, vad talar man om för tidsspänn då? Vad gäller åtgärder i vatten så kan vissa förbättringar mätas snabbt men de verkliga ekologiska effekterna av en åtgärd kan ta lång tid att uppnå. Ibland så lång tid som 10 år. Detta hänger ihop med skäl för antagande 31 på sida 22, se kommentar under skäl för antagande, punkt 31 i detta yttrande.
- Under 4.8 behöver man vara väldigt tydlig vad gäller att man utanför ett Natura 2000-område kan motivera att de skyldigheter som fastställs i 4.6 och 4.7 inte kan uppnås på grund av tvingande allmänintresse i 4.8c. Detta hänger ihop med förordningens skäl för antagande 35 (sida 23), se kommentar under skäl för antagande, punkt 35 i detta yttrande. Här säger man områden utanför Natura 2000-områden, men ett projekt som bedrivs utanför ett Natura 2000-område riskerar att negativt påverka livsmiljön eller arten i ett Natura 2000 i samma vattendrag/sjö som projektet bedrivs i (eller intill, om projektet bedrivs i avrinningsområdet och kan ha påverkan på det limniska Natura 2000-området).

Artikel 5 - Restaurering av marina ekosystem

Länsstyrelsen Blekinge ser i allmänhet positivt på förslaget men det är väldigt ambitiöst och det skulle innebära stora utmaningar att uppfylla de högt ställda kraven samt medföra betydande kostnader och resurser under en lång period, till 2050 som är måläret.

Endast en mycket liten del av de miljöproblem som påverkar Blekinges marina ekosystem kan avhjälpas med restaureringsåtgärder. I första hand bör man identifiera orsaken till att en viss livsmiljö har skadats och åtgärda den skadliga påverkan. När detta är gjort finns det oftast en mycket stor förmåga hos de marina ekosystemen att självläka. I extrema fall hjälper inte detta, och då kan aktiv restaurering övervägas. Det är så gott som alltid mycket mer kostnadseffektivt att förhindra en skadlig påverkan än att restaurera en livsmiljö efter att den har blivit skadad. Åtgärdsprogrammet för havsmiljön 2022 - 2027 enligt havsmiljöförordningen innehåller redan flera åtgärder som innebär restaurering, till exempel ÅPH 28, 29, 30 och 31. Det finns en risk att ett alltför stort fokus på restaureringsåtgärder kan medföra att resurserna för miljövärdande insatser felprioriteras till nackdel för åtgärder som leder till minskad påverkan.

Resonemanget ovan bygger på att restaurering definieras som en aktiv åtgärd som vidtas efter att en livsmiljö har blivit skadad, och lämpligen efter att den skadliga påverkan har upphört, (se till exempel Erfarenheter av ekologisk restaurering i kust och hav, Kraufvelin m.fl. 2020. HaVs rapport 2020:28). Emellertid tycks det råda en viss begreppsförvirring om vad restaurering innebär. Enligt den föreliggande remissen verkar begreppet restaurering omfatta flertalet aktiva och passiva åtgärder som kan minska mänsklig påverkan och bidra till en god havsmiljö. Några av de exempel på restaureringsåtgärder för havsmiljön som nämns i bilaga sju går alltså utöver vad som normalt menas med restaurering. Åtgärdena omfattar till exempel minskning av fiskets negativa effekter och minskad belastning av övergödning och andra skadliga ämnen. Den skadliga påverkan av överfiske, övergödning och miljögifter är ofta storskalig och gränsöverskridande. Det är på dessa områden som de mest betydelsefulla insatserna för havsmiljön i Egentliga Östersjön skulle kunna göras. Om man accepterar den vidare definitionen av begreppet restaurering kan vi konstatera att det redan finns en riklig flora av byråkratiska instrument inom området, till exempel den gemensamma fiskeripolitiken, vattendirektivet, havsmiljödirektivet, direktivet om prioriterade ämnen, art- och habitatdirektivet samt åtaganden inom HELCOM och OSPAR. Förslaget ställer stora krav på kunskaper och förberedande arbete med avseende på förekomst av livsmiljöer och arter samt deras tillstånd i den marina miljön. En vägledning för detta arbete behövs.

Artikel 6 - Restaurering av urbana ekosystem

I artikel 6 fastställs mål för att säkerställa att det inte sker några nettoförluster och att mängden urbana grönområden ökar i storstäder, mindre städer och förorter. Att tillhandahålla en minsta nivå av trädäckning och tillhandahålla grönområden som integreras i nya och befintliga byggnader och infrastrukturbyggen bidrar till dessa mål. Grönområden och trädäckning är viktiga delar i en grön infrastruktur i städer och de är till nytta för invånarna i storstäder, mindre städer och förorter såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt.

Även om det är bra att öka andelen i samtliga städer så borde insatserna i första hand riktas till städer där procentandelen är låg. Då är det givetvis bra att även ha en fastställd procentsats för detta.

Hur kan Artikel 6 förenas med det kommunala planmonopolet? Kan staten säkerställa att urbana grönområden ökar? Ålägga kommuner att ha en viss trädäckning i detaljplaner? Behovet finns ur ett klimatanpassningsperspektiv, men det blir komplext att genomföra.

Artikel 7 - Restaurering av den naturliga konnektiviteten hos vattendrag och de naturliga funktionerna hos tillhörande svämplan

Många län har bra uppgifter om longitudinella barriärer, däremot är nog kunskapen om lateral konnektivitet betydligt sämre. Det kommer krävas stora resurser för att inventera detta. Man kan nog få fram rätt bra siffror vid skrivbordet via GIS analyser - vore bra om detta kunde genomföras nationellt samordnat så att det görs enhetligt och ger ett nationellt underlag.

"När medlemsstaterna avlägsnar barriärer för lateral och longitudinell konnektivitet i ytvatten ska de i första hand välja obsoleta barriärer som inte längre behövs för produktion av förnybar energi, inlandssjöfart, vattenförsörjning eller annan användning". Kommentar: Här är det väldigt viktigt att man anger någon form av mått på hur mycket ett vattenkraftverk minst måste producera samt hur mycket vatten ett magasin ska kunna hålla för att de positiva effekterna av vattenkraft överväger de negativa vad gäller brist på konnektivitet och återskapande av strömmande livsmiljöer.

Länsstyrelsen Blekinge anser att det är väldigt bra att man fört in termen svämplan i samband med restaureringsförslag kopplat till vatten.

Artikel 8 - Restaurering av populationer av pollinatörer

Det vore mycket värdefullt att kunna följa utvecklingen av pollinatörer på ett bättre sätt. För att kunna uttala sig om populationsutvecklingar

krävs omfattande övervakning av dessa, och även medel för sådan övervakning. För att inventeringar ska kunna jämföras mellan länen krävs nationell samordning. Åtgärder för att vända utvecklingen för pollinatörer kräver omfattande åtgärder inom många områden, ett viktigt samband finns till exempel med upphörd hävd pga olönsamhet inom småskaligt lantbruk, men även bruksmetoder inom det storskaliga lant- och skogsbruket, och av parker och ruderatmiljöer till exempel.

Artikel 9 - Restaurering av jordbruksekosystem

Det är positivt att man stärker möjligheter till att arbeta med restaureringar i hela jordbrukslandskapet. Länsstyrelsen Blekinge arbetar redan idag till exempel med restaureringar av igenväxande betesmarker inom värdetrakter för odlingslandskap i samverkan med frivilliga markägare. Förslaget kommer sannolikt att stärka möjligheter till att arbeta vidare med dylika åtgärder i hela odlingslandskap och dessutom följa upp och övervaka utvecklingen för dessa områden.

Artikel 10 - Restaurering av skogsekosystem

Sverige har störst areal skogsmark bland länderna inom EU, motsvarande 16 % av EU:s totala skogsareal. I Sverige förekommer 15 av art- och habitatdirektivets skogsnaturtyper. Samtliga bedöms ha en stabil och tillräckligt stor utbredning. Däremot bedöms arealen enligt Sveriges senaste rapportering till EU vara för liten eller ha minskat för 12 av de 15 naturtyperna. Även kvaliteten bedöms som otillfredsställande eller dålig för 14 av de 15 skogsnaturtyperna. Det beror främst på att naturliga störningar i form av skogsbränder och översvämningar, men även skogsbyte och annan traditionell hävd, nästan har upphört till följd av skogsbruk, vattenkraftutbyggnad och förändrad markanvändning. För skogens naturtyper är otillräckliga avsättningar av mark till områdesskydd, och det moderna skogsbrukets påverkan i det övriga landskapet, den främsta förklaringen till dålig bevarandestatus.

Den föreslagna förordningen tillskriver att medlemsländerna ska uppnå en ökande trend av listade indikatorer i bilaga VI till förordningen på nationell nivå. Det är nödvändigt med samlad metodik för uppföljning och övervakning och hur definieras basnivån varifrån uppföljning ska utgå för att nå målet år 2030. Vägledning om fastställande av tillfredsställande nivåer för indikatorernas trender är nödvändiga och bör tas fram i god tid.

Såvitt vi kan se saknas en motivering till urval av indikatorer. Är de utpekade för att de är möjliga att följa upp eller för att dessa strukturer och funktioner mest gynnar biologisk mångfald och klimatförändring. I Sverige bedöms avsaknad av naturliga störningar som brand,

översvämning, men även hävd vara en orsak till ogynnsam status. I ädellövskogar i södra Sverige behövs även åtgärder för luckighet (gaps), möjligen ryms det i begreppet ”olikåldrig struktur”. Det saknas helt krav på uppföljning av mångfalden av arter, förutom för skogsfågel.

Medlemsstaterna ska genomföra de restaureringsåtgärder som behövs för att förbättra tillståndet till gott för 30 % av arealen förtecknade livsmiljötyp utan gott tillstånd. Det är nödvändigt med vägledning i hur referensarealen ska definieras och tas fram för att målet ska kunna nås.

I regeringens PM framgår att medlemsstaterna själva föreslås få besluta om gynnsam referensareal kopplat till artikel 4 och 5, då detta är en central fråga för konsekvenserna av och möjligheterna att uppnå kraven i förslaget.

KAPITEL III - NATIONELLA RESTAURERINGSPLANER

Artikel 11 - Utarbetande av nationella restaureringsplaner

Gällande 11.4 (sida 45): Fokus verkar ligga på hårt brukade områden, men för vår del är igenväxning av tidigare igenväxta jordbruksområden ett större hot, även om det också är viktigt att öka den biologiska mångfalden i de hårt brukade områdena också.

Under 11.7 (sida 45) nämns en rad olika underlag som länderna behöver ta ställning till då de utarbetar sina nationella restaureringsplaner. Här omnämns inte PAF:en (Art- och habitatdirektivets åtgärdsplan). Den bör definitivt vara med som en del i det underlag man jobbar mot.

Artikel 12 - Innehåll i de nationella restaureringsplanerna

Gällande 12.2e (sida 46). Finns det någon koppling till arbetet med nationell plan för omprövning av vattenkraft (NAP) i arbetet med barriärer? Det borde finnas en naturlig koppling här.

Mycket bra att man kräver koppling till klimatesiliens genom tänkta åtgärder samt att man ska ha med en beräkning av sidovinsterna för restaureringens bidrag till begränsning av klimatförändringar. I dagsläget samverkar inte de som arbetar med åtgärder i vatten i någon större utsträckning med de som jobbar med klimatanpassning på Länsstyrelsen Blekinge - frågan är hur man samverkar nationellt kring dessa båda frågor?

Under 12.21 (sida 48) så ska länderna i sina nationella restaureringsplaner ange de beräknade finansieringsbehoven för genomförandet av restaureringsåtgärderna. Viktigt att det här inte blir som med den nya PAF:en, att åtgärdsbehoven skulle anges i paritet med den budget som fanns tillgänglig, dvs inte kostnad för det reella åtgärdsbehovet utan "rättat efter matsäcken". Här har vi ju möjligheten att visa för EU vad vi faktiskt behöver och att vi behöver söka EU medel för att kunna genomföra våra nödvändiga restaureringsbehov i Sverige.

Artikel 14 - Bedömning av de nationella restaureringsplanerna

Under 14.2: Då EU bedömer ländernas nationella handlingsplaner kommer de bland annat att se så att de kommer att bidra till att restaurera minst 25 000 km vattendrag till fritt flödande vattendrag till senast 2030. Hur vet varje land hur mycket man behöver bidra med? Har inte HaV sagt att vi i Sverige behöver räkna med att bidra med lejonparten av denna siffra. Men hur mycket innebär det? Viktigt att ha ett hum om för att kunna bedöma om vi kan uppnå målet eller ej.

KAP IV - ÖVERVAKNING OCH RAPPORTERING

Artikel 17 Övervakning

Under 17.2 anger man att övervakning i enlighet med 17.1a ska inledas så snart som restaureringsåtgärderna har införts. För att verkligen veta resultatet av åtgärd behöver övervakningen påbörjas innan restaurering påbörjas. Har man tillräckligt med data av rätt format för att kunna bedöma åtgärdens effekt? Om inte bör detta införskaffas innan åtgärd genomförs. Inventering inför och efter åtgärd bör genomföras på likartat sätt för att verkligen åtgärdens effekt ska kunna mätas. Dessutom verkligen viktigt att noga tänka efter vilken typ av uppföljningen man ska göra beroende på åtgärdens tänkta syfte.

BILAGA VII - FÖRTECKNING ÖVER EXEMPEL PÅ RESTAURERINGSÅTGÄRDER SOM AVSES I ARTIKEL 11.8

Punkt 3. Det är inte bara buskar eller planteringar som är igenväxningsvegetation, träd/sly är det främsta igenväxningen hos oss. Buskar, främst blommande, är ofta viktiga strukturer som det är brist på.

Punkt 12. Skogsbete skulle kunna vara ett bra sätt uppnå denna luckighet och diversifiering av skogar som beskrivs.

Punkt 17. Återinförande av extensivt bete och slåtter. Efter en restaurering i form av röjning och gallring av igenväxning krävs ofta ett ganska hårt bete eftersom uppslag av sly är stort. Extensivt bete och slåtter kan leda till ett stort röjningsbehov.

Punkt 22: ”att upphöra med utnyttjande och främja ett mer naturligt och vilt tillstånd.”. Detta skulle för många naturtyper leda till igenväxning och förlust av biologisk mångfald. Den biologiska mångfalden knuten till hävdade miljöer kan spåras ända till värmeperioder efter inlandsisen, då stora gräsätare betade skogar och gräsmarker, och naturliga störningar som bränder var mer frekventa. Sedan lantbruket inleddes under järnåldern har nästan hela södra Sverige brukats på ett eller annat sätt, så att lämna mark för fri utveckling skulle leda till förluster av arter och naturtyper som funnits under tusentals år. Fri utveckling kan passa för vissa miljöer och områden, men oftast inte för odlingslandskapet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ulrica Messing med handläggare Erkki Palmu som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Doris Nicht och avdelningchef Markus Forslund medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.